

društvo za sonaraven razvoj
Association for Sustainable Development

letno poročilo

2024

Leto 2024 je bilo za Focus dolgo in pestro.

Sončna šola Hrastnik je zaživela v vsem svojem skupnostnem (in večkrat nagrajenem) sijaju. Iz oči v oči smo se spogledovali z referendumom o JEK2, a se je tik pred zdajci potuhnil. Kdo ve, kdaj in iz katere luknje bo spet prilezel ven. Mednarodna poletna šola politične ekologije je potekala v znamenju javnih, privatnih in skupnostnih zvez in navez – kako razvozlati vedno kompleksnejše družbene odnose v svetu, ki kar vztrajno polzi proti manjši vključenosti in strpnosti?

V laboratoriju demokracije smo pipetirali, secirali in mikroskopirali skupaj s predstavniki javnosti, da bi ugotovili, kako lahko okrepimo našo družbo od korenin navzgor. Na posvetih in okroglih mizah smo iskali realistične rešitve za energetske revna gospodarstva, secirali Nacionalni energetski in podnebni načrt ter opozarjali na okoljske in družbene odgovornosti in kršitve mednarodnih podjetij. S projektom EUWES smo na energetske krize pogledali z drugega zornega kota: zakaj je tako nesorazmerno malo žensk, ki se ukvarja z energetiko, in kaj lahko storimo, da razmerje uravnesimo?

Na letnem načrtovanju smo jedli pice v Trstu, na teambuildingu pa sveže nabrana zelišča z istrskega podeželja. Nekaj malega smo stiskali zobe, precej več pa smo se smejali. Focus je v nekaj kratkih letih zrasel iz majhne, tesno povezane družine, v precej večje razširjeno sorodstvo. Z več zaposlenimi je prišlo tudi precej več odgovornosti in nalog, zato upamo, da bo to poročilo služilo tako vam, bralcem, kot tudi nam samim, da se ozremo na pretekle mesece in malce zadihamo – veliko smo dosegli.

Še več nas čaka.

A mi se ne damo!

/ Leto 2024 v številkah

15

zaposlenih se nas je v polni sestavi zbralo za skupinsko fotografijo ob koncu 2024

600

objav v slovenskih in tujih medijih je omenjalo Focus

12

uglednih tujih predavateljev in več kot 120 udeleženk in udeležencev na Mednarodni poletni šoli politične ekologije 2024

4

nagrade oz. priznanja je v 2024 prejela Sončna šola Hrastnik

40

tac imajo Focusovi štirinožni prijatelji

100

dobrih praks smo že vpisali na Dovolj za vse zemljevid dobrih praks trajnostnega upravljanja z viri skupnosti

11

projektov smo uspešno zagnali v 2024 in razpisali

1

novi delovni mesti

340.000

ogledov videov kampanje Pustimo delček gozda pri miru in

38.000

ogledov video priročnika z 9 koraki do skupnostne sončne elektrarne

Podnebje

Namen **sooblikovanja politik** na področju podnebnih sprememb je vplivati na pripravo stališč, strategij, nacionalnih in EU predpisov preko oblikovanja stališč in posredovanja pripomb relevantnim deležnikom, z organiziranjem in sodelovanjem na dogodkih (posveti, srečanja, sestanki, razprave), zagovorništvom, spremljanjem izvajanja sprejetih politik, ustreznim odzivanjem ter preko dela z mediji.

Ključne aktivnosti

1. Sodelovali smo v procesu sprejemanja **Podnebnega zakona**, se vključevali v proces revizije **Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (NEPN)** in kot stranski udeleženec tudi v proces celovite presoje vplivov na okolje v sklopu posodobitve NEPN-a.
2. Udeležili smo se **Podnebne konference Združenih narodov v Azerbajdžanu – COP29**.
3. Organizirali smo hibridno konferenco o življenju znotraj planetarnih meja, mednarodno konferenco o podnebnem in energetskem načrtovanju v Srednji in Vzhodni Evropi ter posvet o prihodnosti gozdnih ekosistemov.
4. S priključitvijo skupnostne samooskrbne sončne elektrarne **Sončna šola Hrastnik** smo zaključili dvoletni proces postavljanja **pionirskega modela za vzpostavitev energetske skupnosti**, ki temelji na javno-skupnostnem partnerstvu in demokratičnem upravljanju.
5. Koordinatorica programa je kot predstavnica NVO za področje podnebnih sprememb aktivno sodelovala na srečanjih **Sveta ministra za okolje, podnebje in energijo**. Sodelovali smo tudi v pripravljalnih aktivnostih za predsedničin forum o podnebnih spremembah.

Zagovorniške aktivnosti smo izvajali s podporo Evropske podnebne fundacije. Udeležbo na COP29 je sofinanciralo Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo.

VEČ O PROGRAMU

Cilj projekta LIFE TogetherFor1.5 (Bringing EU Member States Together to Achieve the 1,5°C Objective of the Paris Agreement) je **uskladiti podnebne in energetske zaveze ter ukrepe EU** s ciljem Pariškega sporazuma, da **omejimo globalno segrevanje na 1,5° C** glede na predindustrijsko dobo. Projekt gradi na priložnostih, ki jih prinaša revizija podnebne in energetske politike (dokončanje zakonodajnega paketa **Pripravljeni na 55, revizija Nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov in revizija nacionalnih dolgoročnih strategij**) v obdobju izvajanja projekta (september 2022 – avgust 2025) ter izboljšanju javnega sprejemanja bolj ambicioznih in vključujočih podnebnih ukrepov.

Aktivnosti

1. Sodelovali smo v postopku revizije Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (NEPN) Slovenije, se udeleževali strokovnih posvetov in koordinirali skupen odziv mreže Plan B za Slovenijo.
2. Sodelovali smo v postopku celovite presoje vplivov na okolje v sklopu posodobitve NEPN-a.
3. Sodelovali smo pri pripravi poročila o [družbenih koristih ambicioznejših podnebnih in energetskih politik](#) in jih predstavili na novinarskem zajtrku.
4. Organizirali smo [mednarodno konferenco s fokusom na NEPN-ih držav Srednje in Vzhodne Evrope](#).
5. Sodelovali smo v procesu [nadgradnje in posodobitve orodja za spremljanje izvajanja NEPN-ov](#), pri analizi in [poročilu o ambicioznosti trenutnih različic prenovljenih NEPN-ov](#) ter pri pripravi [priporočil za izboljšanje NEPN-ov v procesu revizije](#).
6. Sodelovali smo pri pripravi [poročila o transparentnosti in dostopnosti podatkov, ki so ključni za oblikovanje kredibilnih energetskih in podnebnih politik](#).

Cilji in načrti

- Sodelovali bomo pri analizi končnih NEPN-ov in nadgradili podatke za orodje, namenjeno spremljanju izvajanja NEPN-ov.
- Sodelovali bomo pri poročilu o ambicioznosti dolgoročnih podnebnih strategij.
- Pripravili bomo nacionalno analizo finančnih sredstev za podnebne in energetske politike.
- Organizirali bomo deležniško srečanje na temo implementacije paketa Pripravljeni na 55.
- Sodelovali bomo pri organizaciji mednarodne konference na temo posodobitve nacionalnih dolgoročnih strategij in pri organizaciji zaključnega projektne dogodka.

Partnerji in financer

Climate Action Network Europe (CAN Europe), Centre for Transport and Energy, Društvo za oblikovanje održivog razvoja (DOOR), The Danish 92 group, Eestimaa Looduse Fond (ELF), Focus, društvo za sonaraven razvoj, Germanwatch Nord-Sud Initiative, The Institute for Sustainable Development, Réseau Action Climat, Sociedad Española de Ornitología (SEO/BirdLife), Association for the Sustainability of the Earth System (ZERO), Bond Beter Leefmilieu, Magyar Természettudományi Szövetség (MTVSZ), Environmental Association 'Za Zemiata'

Projekt financira Evropska komisija iz programa LIFE.

VEČ O PROJEKTU

LIFE IP CARE4CLIMATE je integralni projekt, ki s pomočjo ozaveščanja, izobraževanja in usposabljanja ključnih deležnikov spodbuja izvajanje ukrepov, s katerimi bo Slovenija dosegla svoje cilje zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2030. Izvajamo oziroma sodelujemo predvsem pri aktivnostih, ki so namenjene podpori lokalnih skupnosti za prehod v nizkoogljično družbo in krepitvi zmogljivosti za koncepte nizkoogljične družbe v visokošolskem izobraževanju.

SAMO 1 PLANET
CARE4CLIMATE

Največji dosežek v letu 2024 je bila vzpostavitev **skupnostne samooskrbne sončne elektrarne in energetske skupnosti Sončna šola Hrastnik**. Za pionirski model smo prejeli tudi več [nagrad](#).

Aktivnosti

1. Zaključili smo **demonstracijski skupnostni projekt** vzpostavljanja [zadružne skupnostne sončne elektrarne](#) v Hrastniku, ga predstavili na številnih dogodkih ter v domačih in tujih medijih. 9 ključnih korakov smo predstavili tudi v [videu](#).
2. Nudili smo podporo **Občini Ig** pri sledenju hrastniškemu modela vzpostavitve zadružne skupnostne sončne elektrarne. Z občino Velenje so sodelovali pri oblikovanju poslovnega modela za samooskrbo Komunalnega podjetja Velenje. Podporo smo nudili tudi Kmetijski zadrugi Ptuj, ki načrtuje energetske skupnosti in postavitve sončnih elektrarn.
3. Zaključili smo **programe podpore občinam** za trajnostno upravljanje z viri skupnosti v občinah Hrastnik, Postojna in Kočevje.
4. Soorganizirali smo **nacionalno konferenco** [Energetski prehod po meri ljudi](#) in istoimensko delavnico.
5. Sodelovali smo pri usposabljanju koordinatorjev skupnostnih projektov in upravljali spletno platformo [dovoljazavse.si](#), na kateri smo na **zemljevid dobrih praks trajnostnega upravljanja z viri skupnosti** vpisali že 100 primerov. Skrbeli smo za redne objave na Facebook profilu [Dovolj za vse](#) in dvakrat pripravili pregled aktivnosti v obliki [e-novičnika](#).

6. Organizirali smo odmevno **Mednarodno poletno šolo politične ekologije Pravičen zeleni prehod: med javnim, zasebnim in skupnostnim**, ki se jo je udeležilo več kot 120 tujih in domačih študentov, raziskovalcev in teoretikov, predstavnikov odločevalcev, civilno družbenih organizacij ter medijev.

Cilji in načrti

V sodelovanju z Umanotero bomo izvajali aktivnosti ozaveščanja o podnebnih spremembah in spodbujanja dobrih praks zmanjševanja emisij toplogrednih plinov.

- Nadaljevali bomo s podporo lokalnim skupnostim za prehod v nizkoogljično družbo preko programa podpore občinam za izvajanje skupnostnih projektov in izvedbe enega demonstracijskega projekta.
- Upravljali bomo platformo www.dovoljzavse.si in Facebook profil, pripravili nov priročnik o skupnostnih projektih, publikacijo o financiranju skupnostnih projektov in posneli nove videe.
- Organizirali bomo **Mednarodno poletno šolo politične ekologije 2025** na FDV in dve delavnici za javne uslužbenke na temo trajnostne mobilnosti.

Partnerji in financerji

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, Fakulteta za gradbeništvo, prometno, inženirstvo in arhitekturo, Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Gozdarski inštitut Slovenije, Eko sklad – Slovenski okoljski javni sklad, ZUM, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Focus, društvo za sonaraven razvoj, Umanotera, IJS – Center za energetsko učinkovitost, Gradbeni inštitut ZRMK, IPoP – Inštitut za politike prostora, Zavod za gradbeništvo Slovenije.

Projekt sofinancirata Evropska komisija iz programa LIFE in Sklad za podnebne spremembe.

VEČ O PROJEKTU

/ Evropski podnebni pakt

Evropski podnebni pakt je bil vzpostavljen leta 2020, da bi državljanom, zainteresiranim deležnikom in nedržavnim akterjem približal izzive in priložnosti zelenega prehoda, jih informiral in spodbudil k podnebnim ukrepom ter okreplil podporo zelenemu prehodu. Gre za platformo, na kateri se lahko številni akterji srečujejo ter delijo informacije, primere in prakse o podnebnih ukrepih na lokalni ravni. Pakt, ki ga je vzpostavila Evropska komisija, je del **Evropskega zelenega dogovora** in lahko pomaga EU doseči cilj podnebne nevtralnosti do leta 2050. Focus je nacionalni koordinator aktivnosti Evropskega podnebnega pakta na ravni Slovenije.

Aktivnosti

1. Organizirali smo konferenco **Življenje znotraj planetarnih meja: kako do ravnovesja med potrebami družbe in omejitvami Zemlje** z gostjama klimatologinjo prof. dr. Lučko Kajfež Bogataj in Ajdo Pistotnik, direktorico think tanka Policy Lab.
2. Podnebni pakt smo predstavili na več dogodkih, med drugim na Taborniškem festivalu v parku Tivoli. Na dogodku **Študentska menza** v Rožni dolini smo mlade spodbudili k razmisleku o vplivu prehranskega sistema na okolje.
3. Z **nacionalnimi ambasadorji podnebnega pakta** smo v okviru Mednarodne poletne šole politične ekologije 2024 razpravljali o naši vlogi v pravičnem zelenem prehodu.
4. Izvedli smo več srečanj in usposabljanj za podnebne ambasadorje, med njimi usposabljanje o prilagajanju na podnebne spremembe ter delavnico Enakost splov in pravičen zeleni prehod.

Cilji in načrti

- Prispevali bomo k prepoznavnosti Evropskega podnebnega pakta in podpirali tako nacionalne ambasadorje kot celotno skupnost Pakta.
- Organizirali bomo dogodke z namenom ozaveščanja o podnebnih spremembah ter spodbujanja ljudi k podnebnemu ukrepanju na različnih področjih njihovega poklicnega in zasebnega življenja.

Partnerja in financer

Climate Alliance in Focus, društvo za sonaraven razvoj
Kampanjo financira Evropska komisija.

VEČ O PROJEKTU

Povezani za gozdove

Projekt je izpostavil izgubo biotske pestrosti v slovenskih gozdovih kot posledico podnebnih sprememb in izkoriščanja gozdov za ekonomsko korist. Biotska pestrost je ključna za normalno delovanje gozdnih ekosistemov. V kolikor se ravnovesja (zaradi podnebnih sprememb) znotraj teh porušijo, gozd ne more več opravljati svoje primarne funkcije. Ena izmed učinkovitih možnosti za ohranjanje biotske pestrosti je vzpostavljanje zaščitene območij oziroma gozdnih rezervatov. Gozdni rezervati so naravni gozdovi, ki so prepuščeni naravnemu razvoju.

Aktivnosti

1. Organizirali smo posvet za strokovno in zainteresirano javnost [Vloga gozdnih ekosistemov v luči podnebnih sprememb](#).
2. Izvajali smo zagovorniške aktivnosti proti širjenju prometnic v zavarovanih območjih in glede pomanjkanja sistematičnega pristopa h gozdnim rezervatom.
3. S kampanjo [Za naravne gozdove – pustimo delček gozda pri miru](#) smo opozorili na pomen naravnih rezervatov za blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe.

Cilji in načrti

Projekt se je aprila 2024 zaključil.

Partnerji in financer

Focus, društvo za sonaraven razvoj, CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp in Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije

Projekt je financiral sklad Active Citizens.

[VEČ O PROJEKTU](#)

Energija

Namen sooblikovanja politik v programu Energija je zagotoviti **okoljsko učinkovite in ambiciozne energetske politike**, ki primerno odgovarjajo na podnebne, okoljske in razvojne izzive. Še posebej pomembno je, da te politike **prispevajo k pravičnemu zelenemu energetskemu prehodu ter zmanjšanju rabe energije, učinkoviti rabi energije in rabi obnovljivih virov energije**.

Ključne aktivnosti

1. Sodelovali smo pri pripravi **nacionalne zakonodaje na področju obnovljivih virov energije, zmanjšanja rabe energije in učinkovite rabe energije** - novega predloga Energetskega zakona ter Zakona o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije.
2. Koordinirali smo odziv mreže Plan B ob zaključni javni obravnavi revidiranega NEPN-a in se vključili v proces celovite presoje vplivov na okolje.
3. Promovirali smo energetske skupnosti in vzpostavili **Mrežo za energetske skupnosti**.
4. Pripravili smo **analizo ovir pri uvajanju vetrne energije v Sloveniji** in podkrepili stališče, da mora biti prehod na obnovljive vire energije vključujoč, zakonit, pravičen, odgovoren in strateško voden.
5. Podprli smo Energetsko zadrugo Zeleni Hrastnik pri postavitvi 100 kW samooskrbne sončne elektrarne na Zdravstvenem domu Hrastnik in vzpostavitvi **samooskrbne energetske skupnosti Novi dom Hrastnik**.
6. Koordinator programa je kot predstavnik NVO za področje energije aktivno sodeloval na srečanjih **Sveta ministra za okolje, podnebje in energijo**.
7. Opozarjali smo na tveganje in nevarnosti izkoriščanja **jedrsk**e energije ter se vključili v aktivnosti koalicije NVO, ki je opozarjala na negativne vidike projekta JEK 2 in z njim povezanega posvetovalnega referenduma. S PIC - Pravnim centrom za varstvo človekovih pravic in okolja smo vložili pobudo za oceno ustavnosti referendumskega vprašanja o JEK 2 ter se registrirali v uradno referendumsko kampanjo za posvetovalni referendum o JEK 2, ki je bil preklican.
8. Nekatere aktivnosti spremljanja energetskih politik smo izvajali v okviru Podnebnega programa mreže Plan B za Slovenijo, v kateri smo do maja 2024 koordinirali delovno skupino za trajnostno energetiko, ostale pa s finančno podporo Evropske podnebne fundacije.

VEČ O PROGRAMU

Cilj projekta Life-COMET / Coalitions for Community Energy Catalysation in Eastern EU je izvesti celovito analizo stanja na področju energetske skupnosti v regiji, identificirati in deliti primere dobrih praks ter z zagovorniški aktivnostmi vplivati na izboljšanje podpornega okolja za energetske skupnosti in spodbujati sodelovanje ključnih nacionalnih deležnikov na področju energetske skupnosti.

Ključna dosežka v letu 2024 sta bila vzpostavitev **Mreže za energetske skupnosti** in vključitev obveznosti občin za načrtovanje **energetskih skupnosti** v okviru LEK-ov v novi **Energetski zakon**.

Aktivnosti

1. 12 organizacij, podpornic energetske skupnosti, smo povezali v Mrežo za energetske skupnosti. Pripravili smo načrt usposabljanja ter zagovorniški načrt za izboljšanje podpornega okolja za energetske skupnosti.
2. Soorganizirali smo delavnico **Energetska preobrazba po meri ljudi**, na kateri smo z udeleženci identificirali ovire in priložnosti za energetske skupnosti ter skupaj iskali rešitve.

3. Pripravili smo oceno zrelosti nacionalnega okvira za vzpostavitev in delovanje energetske skupnosti v Sloveniji.

4. Podprli smo Energetsko zadrugo Zeleni Hrastnik pri izvedbi drugega projekta samooskrbne skupnosti in postavitve sončne elektrarne na Zdravstvenem domu Hrastnik ter predstavljali koristi združnih energetske skupnosti na različnih konferencah in srečanjih.

Cilji in načrti

- Izvajali bomo aktivnosti za odpravo ovir pri razvoju energetske skupnosti v regiji.
- Koordinirali bomo Mrežo za energetske skupnosti in delali na vključevanju ter opolnomočenju pomembnih nacionalnih deležnikov.
- Zagovorništvo, priprava orodij, metodologij in tehnična podpora za vzpostavljanje novih energetske skupnosti.

Partnerji in financer

Zelena energetska zadruga, Electra Energy Cooperative, Rescoop.eu, Tallinn University of Technology, SOLIDÁRIS GAZDASAG KÖZPONT EGYESÜLET, Focus, društvo za sonaraven razvoj, PLZ Spółdzielnia, Cooperativa de Energie

Projekt sofinancira Evropska komisija iz programa LIFE.

VEČ O PROJEKTU

Naslavljanje ovir za vetrno energijo v Sloveniji

Namen tega projekta s področja spodbujanja obnovljivih virov energije je bil identificirati ovire za uvajanje vetrne energije v Sloveniji, pripraviti izbor dobrih praks in priporočil za premagovanje ovir ter povečati ozaveščenost javnosti o pomenu vetrne energije za doseganje podnebno-energetskih ciljev.

V analizi [Premagovanje ovir pri uvajanju vetrne energije v Sloveniji](#) smo izpostavili ključna priporočila za **premagovanje težav pri umeščanju vetrnih elektrarn v slovenski prostor** in zagotavljanju vetrne energije v nacionalni energetske mešanici.

Aktivnosti

1. V sodelovanju s partnerji in ključnimi deležniki smo analizirali stanje na področju vetrne energije v Sloveniji, vključno z analizo konkretnega projekta na Pohorju, in ugotovitve zbrali v dokumentu [Premagovanje ovir pri uvajanju vetrne energije v Sloveniji](#).
2. Dobre prakse iz EU smo predstavili v zbirki [Dobre zgodbe vetrne energije v Evropski uniji](#) in organizirali webinar, kjer smo z gosti predstavili tri dobre prakse uvajanja vetrne energije iz Avstrije, Belgije in Češke. Posnetek je objavljen na kanalu [Youtube](#).
3. So-organizirali smo [zaključna dogodka](#) v Ljubljani in Mariboru, na katerih smo s partnerji predstavili ugotovitve in priporočila za večjo sprejemljivost vetrne energije pri nas.

Cilji in načrti

Projekt se je oktobra 2024 zaključil, vendar bomo nadaljevali s spremljanjem relevantnih politik in uporabili ugotovitve iz analize pri zagovorništvo.

Partnerji in financer

Focus, društvo za sonaraven razvoj, IPoP - Inštitut za politike prostora, PIC - Pravni center za varstvo človekovih pravic in okolja

Aktivnosti je financirala Evropska podnebna fundacija.

[VEČ O PROJEKTU](#)

Ženske so premalo zastopane v procesih odločanja in vodstvenih strukturah, zlasti na področjih, ki veljajo za bolj tehnična, kot je energetika. V projektu EUWES - Empowering Underrepresented Women in the Energy Sector obravnavamo **vprašanje premajhne zastopanosti žensk na vodstvenih in vodilnih položajih v korporativnem sektorju energetskih podjetij**. Glavni cilj je z analizo na več ravneh ter kartiranjem nacionalnih politik in strategij opredeliti glavne ovire za ženske, zaposlene v energetskem sektorju.

Aktivnosti

1. Projekt smo predstavili na konferenci Ženske v energetiki '24 in promovirali [analizo stanja na področju spola in energetskega sektorja v Sloveniji](#).
2. Izvedli smo **usposabljanja** za energetska podjetja o pripravi akcijskih načrtov za enakost spolov na delovnem mestu, za odločevalce/ke o vključevanju vidika spola v energetske politike in za dijake/inje o vplivu spolnih vlog in stereotipov pri izbiri poklica.
3. Organizirali smo panelno razpravo na [Mednarodni poletni šoli politične ekologije 2024](#) ter sodelovali na konferenci Energy Poverty Advisory Hub v Barceloni in na Right to Energy Forumu v Bruslju. V okviru zagovorniških aktivnosti smo se sestali s predstavniki Evropske komisije, in sicer s predstavniki Generalnih direktorátov za energijo in zaposlovanje.
4. Pripravili smo tako [priporočila za odločevalce na nacionalni ravni](#) kot tudi za [odločevalce na EU ravni](#).

Cilji in načrti

- Izvedli bomo usposabljanja za dijakinje.
- V sodelovanju z mrežo ONA VE bomo pred mednarodnim dnevom žena organizirali okroglo mizo o zastopanosti žensk v sektorjih STEM (znanosti, tehnologije, inženirstva in matematike) in energetiki.
- Soorganizirali bomo dogodek za ženske zaposlene v energetiki.
- Sodelovali bomo na zaključni konferenci marca v Zagrebu.

Partnerji in financer

Društvo za oblikovanje održivog razvoja (DOOR), Engineers Without Borders, Women Engage for a Common Future, Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt financira Evropska komisija iz programa Državljeni, enakost, pravice in vrednote (CERV).

[VEČ O PROJEKTU](#)

LIFE RENOVERTY

Projekt **Renoverty** naslavlja izziv energetske revščine v gospodinjstvih na podeželju in v primestnem okolju v Srednji in Jugovzhodni ter Južni Evropi. Spodbuja **energetsko prenovo stavb** z vzpostavljanjem metodološkega in praktičnega okvira za pripravo prenovitvenih načrtov ranljivih sosesk na finančno izvedljiv in družbeno pravičen način.

Aktivnosti

1. Izdelali smo načrt za vključevanje deležnikov v proces priprave načrtov za energetsko prenovo domov v Zasavju z namenom odprave energetske revščine.
2. Ob podpori CSD-jev in LAS Zasavje smo izvedli tri srečanja z gospodinjstvi, ki jih pesti energetska revščina.
3. Pripravili smo gradivo za usposabljanje ljudi, ki jih pesti energetska revščina, in različne lokalne akterje, ki lahko pomagajo pri energetski prenovi domovanj.
4. V sodelovanju z LAS in RRA Zasavje smo izvedli več dogodkov za soustvarjanje Kažipota za energetsko prenovo domovanj, ki jih pesti energetska revščina, z različnimi deležniki.
5. Pripravili smo štiri ukrepe za izvajanje **Kažipota za energetsko prenovo domovanj**.

Cilji in načrti

- Izvedli bomo predvidoma 4 ukrepe za podporo energetske prenove domovanj ljudi, ki jih pesti energetska revščina.
- Model prenovitvenih načrtov bomo skušali razširiti tudi v druge regije.
- Z vključevanjem različnih deležnikov ter javnimi predstavitvami in delavnicami bomo ozaveščali o problematiki na lokalni, regionalni in nacionalni ravni.
- Med ključnimi akterji na lokalni, nacionalni in evropski ravni bomo zagovarjali politike in ukrepe za naslavljanje energetske revščine.

Partnerji in financer

Institute for European Energy and Climate Policy Stichting, University of Piraeus Research Center, Focus, društvo za sonaraven razvoj, Climate Alliance, European Leader Association for Rural Development, Instituto de Sistemas e Robótica, Reflex Környezetvédő Egyesület, Regionalna Energetska Agencija Sjeverozapadne Hrvatske, Tartu Regiooni Energiaagentuur, Asociacion Ecoserveis

Projekt financira Evropska komisija iz programa LIFE.

VEČ O PROJEKTU

Projekt **SOCIALNRG** - Sustainable Options for Community-based Low Income Renewable energy si prizadeva razviti **prilagodljiv pristop za boj proti energetske revščini v treh pilotnih socialnih stanovanjskih skupnostih v Sloveniji, Italiji in Belgiji**. Osredotoča se na spodbujanje sodelovanja za vzpostavitev ali **prilagoditev energetskih skupnosti**, spodbujanje izmenjave znanja in pripravo priporočil za odpravo ovir na ravni politik.

Aktivnosti

1. Projekt se je začel oktobra 2024, zato smo v tem letu izvajali le pripravljalne aktivnosti in se udeležili prvega projektne sestanaka v Belgiji ter skupnostnega dogodka na Ravnah na Koroškem.

Cilji in načrti

- Sodelovali bomo pri prilagoditvi **skupnostnega energetskega modela za socialni, zadružni in javni stanovanjski sektor**, da bo odgovarjal potrebam ljudi, ki jih je prizadela energetska revščina. Cilj je zmanjšati stroške energije, krepiti vloge ranljivih gospodinjstev ter spodbujanje razvoja, zaupanja in odpornosti v skupnostih.
- Pristop SocialNRG bo temeljil na soustvarjanju z gospodinjstvi, ob upoštevanju lokalnih dejavnikov in podpiranju lokalnega lastništva ter opolnomočenja.
- Z namenom premagovanja sektorskih pogledov bomo spodbujali vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih služb in organizacij za boj proti revščini v lokalne svetovalne odbore, ki bodo pozorno spremljali postopke in rezultate projekta.
- Sodelovali bomo pri razvoju programa krepitve zmogljivosti za usposabljanje lokalnih in regionalnih organov, energetskih skupnosti, ponudnikov socialnih stanovanj ter energetske revnih družin v vsaj devetih drugih državah EU.

Partnerji in financer

Comite Europeen De Coordination De L'habitat Soc, E' Nostra Societa Cooperativa, Finabita Spa, Focus, društvo za sonaraven razvoj, Inovacijsko-razvojni inštitut Univerze v Ljubljani, Klimaan, Rescoop Eu Asbl, Stanovanjsko podjetje za gospodarjenje z objekti d.o.o. in Woonmaatschappij Rivierenland

Projekt financira Evropska komisija iz programa LIFE.

VEČ O PROJEKTU

Projekt GENDER4POWER - Generating Equity, Nurturing Diversity, Energising Resilience 4 Power Against Energy Poverty si prizadeva izboljšati pogoje in **energetsko učinkovitost v stavbah in gospodinjstvih, ki so prizadeta zaradi energetske revščine**. Poudarja celosten, na spol odziven, večdeležniški in na ljudi osredotočen pristop k rešitvam na področju energije iz obnovljivih virov in energetske učinkovitosti. Z upoštevanjem vidika spola, presečnosti ter z vključevanjem državljanov projekt stremi k večji javni podpori in zaupanju skupnosti, krepitvi socialnih mrež in zagotavljanju aktivnega **sodelovanja marginaliziranih skupin v procesih odločanja**.

Aktivnosti

1. Projekt se je začel novembra 2024, zato smo v tem letu izvajali le pripravljalne aktivnosti in se udeležili uvodnega sestanka v Münchnu.

Cilji in načrti

- Razvili bomo celovite pristope za spodbujanje socialne pravičnosti in pravičnosti spola pri obravnavi energetske revščine.
- Krepili bomo ozaveščenost o energetske revščini, energetske učinkovitosti, vidikih spola in socialne pravičnosti za spodbujanje občutka samozadostnosti in sodelovanja pri trajnostnih rešitvah.
- Sodelovali bomo pri pobudah za obnovljive vire energije in prenove, ki temeljijo na pobudah državljanov ter krepijo vlogo skupnosti.
- Skupno razvijali in razširili celovit sklop praktičnih priporočil, ki upoštevajo enakost spolov, s posebnim poudarkom na stališčih energetske revnih.

Partnerji in financer

Wirtschaft und infrastruktur GMBH & CO Planungs, Women Engage for a Common Future, Austrian Energy Agency, D'Enginyeria Sense Fronteres, Electra Energy Cooperative, Viesoji Istaiga 'Atnaujinkime miesta - Amiestas, B-NK GMBH, Energetska skupnost La Bordeta, Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt financira Evropska komisija iz programa LIFE.

VEČ O PROJEKTU

Mobilnost

V sodelovanju z evropskimi in slovenskimi mrežami ter organizacijami se Focus aktivno vključuje v sooblikovanje **bolj ambiciozних politik na področju prometa**, tako na ravni EU kot Slovenije. Letos velja še posebej izpostaviti, da je v Nacionalnem energetske in podnebnem načrtu (NEPN) na našo pobudo prvič omenjena tudi prevozna revščina.

Ključne aktivnosti

1. Vključevali smo se v zagovorniške aktivnosti kampanje [Clean Cities](#), predvsem na področju [onesnaženosti zraka](#) in zmanjševanja emisij iz prometa v mestih.
2. Z mrežo [Transport & Environment](#) in drugimi evropskimi organizacijami smo zagovarjali ambiciozne evropske politike na področju [biogoriv](#).
3. Kot člani [Koalicije za trajnostno prometno politiko \(KTPP\)](#) smo se odzvali na vsebino revidiranega NEPN-a. Strinjali smo se, da bo zmanjševanje emisij potrebno tako na področju potniškega kot tovornega prometa in pozdravili zavedanje, da je potrebno spremeniti strukturo potniškega prometa. Pokritizirali smo visoke napovedi [rabe biogoriv](#) zaradi nizkega potenciala naprednih biogoriv in goljufij pri rabi [biogoriv iz odpadkov](#), kot je odpadno kuhinjsko olje.
4. Kot člani [European Passengers Federation](#) smo sodelovali v zagovorništvu boljših storitev v javnih prevozihi. Septembra smo v Ljubljani gostili njihovo generalno skupščino.
5. Še bolj smo se poglobili v področje **prevozne revščine**. Predvsem so nas zanimali socialni vidiki in kako pri ukrepanju čim bolj upoštevati potrebe ranljivih skupin, v enem izmed novih projektov pa združeno obravnavamo prevozno in energetske revščino.
6. Predstavnica Focusa sodeluje kot strokovna sodelavka v [podkastu Zelena luč](#) o mobilnosti 21. stoletja na Valu 202.

[VEČ O PROGRAMU](#)

Mobilnostna revščina v Sloveniji

V raziskovalnem projektu Mobilnostna revščina v RS smo odgovorili na vprašanja: *Kaj je mobilnostna revščina? Kako jo opredelimo? Kakšno je stanje obravnavanja mobilnostne revščine v drugih državah? Kakšna je dostopnost prebivalcev do različnih ciljnih potovanj? Katere so najbolj ranljive skupine? Kakšni so ukrepi za omilitev mobilnostne revščine?*

Opredelili smo **definicijo prevozne revščine** in **predlagali ukrepe za blaženje v Sloveniji**.

Zaradi velikega zanimanja smo s partnerji pripravili tudi monografijo o prevozni revščini v Sloveniji.

Aktivnosti

1. Izvedli smo delavnico s ključnimi deležniki o ukrepih prevozne revščine na 8. nacionalni konferenci o celostnem prometnem načrtovanju.
2. Sodelovali smo pri oblikovanju seznama ukrepov za zmanjševanje prevozne revščine (objavljen je v poročilu).
3. Pripravili smo vsebinsko zelo bogato zaključno poročilo projekta.
4. Ob zaključku projekta smo ključne vidike predstavili tudi v sporočilu za javnost, ki so ga povzeli številni mediji.

Cilji in načrti

Projekt se je zaključil maja 2024. Nekateri ukrepi so bili izbrani za nacionalni socialni načrt za podnebje, ki bo zaključen predvidoma junija 2025. Monografija Prevozna revščina v Sloveniji s ključnimi sporočili projekta je izšla v začetku 2025.

Partnerji in financerji

Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Urbanistični inštitut RS, Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt so sofinancirali Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, Ministrstvo za naravne vire in prostor in Javna agencija za znanstveno raziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije.

VEČ O PROJEKTU

Premagovanje mobilnostne revščine v dobi zelenega prehoda: pristop raziskav mešanih metod

Cilj projekta je združiti raziskave prevozne revščine tako z mikro kot tudi makro vidika, kar bo omogočilo bolj celovito razumevanje tega vprašanja. Na mikro ravni lahko preučevanje prevozne revščine omogoči vpogled v življenjske izkušnje posameznikov, ki jih to vprašanje najbolj prizadene in razumevanje njihovih potreb. Na makro ravni pa lahko preučevanje prevozne revščine omogoči vpogled v širše družbene, gospodarske in okoljske dejavnike, ki prispevajo k temu vprašanju.

Aktivnost

1. Izveden je bil načrt vodenja kakovosti, vključno z obvladovanjem tveganj.
2. Pripravili smo načrt **identifikacije skritih dejavnikov, ki vplivajo na prevozno revščino**, s socialno-konstruktivističnim pristopom, ki bo predstavljal podlago za intervjuje s prevozno revnimi.

Cilji in načrti

- Opravili bomo 8-10 poglobljenih polstrukturiranih intervjujev s prevozno revnimi.
- Napisali bomo znanstveni članek o skritih dejavnikih prevozne revščine.
- Uporabljen bo pristop mešanih raziskovalnih metod, ker je prevozna revščina zapleteno in večplastno vprašanje, ki lahko na različne načine vpliva na posameznike in gospodinjstva.

Partnerji in financer

Inštitut za ekonomska raziskovanja, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt je financirala Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije.

VEČ O PROJEKTU

Prevozna revščina v Sloveniji in CEE regiji

Projekt se osredotoča na problem prevozne revščine, zlasti na podeželju, kjer je manj prometnih alternativ. Rezultati naših prejšnjih raziskav o **prevozni revščini** v Sloveniji in petih vzhodnoevropskih državah (Slovaška, Madžarska, Hrvaška, Romunija, Bolgarija) so pokazali, da je izboljšanje javnega prevoza, zlasti na podeželju, ena izmed najučinkovitejših sistemskih rešitev za izboljšanje mobilnosti prebivalstva. V tem projektu so bile aktivnosti osredotočene na **Slovenijo, Hrvaško, Madžarsko in Slovaško**, poudarek je bil na poglobljenih **analizah javnega prevoza** in širjenju dobrih praks med deležniki. Sodelovali smo pri pripravi **ukrepov za zmanjšanje prevozne revščine**, ki bodo vključeni v **nacionalni socialni načrt za podnebje**.

V knjižici **Dobre prakse za reševanje prevozne revščine – na območjih Srednje in Vzhodne Evrope** smo raziskovalci zbrali nekaj primerov dobrih praks blaženja prevozne revščine na podeželju iz Slovenije, Slovaške, Madžarske in Hrvaške. Knjižica je namenjena oblikovalcem politik iz različnih regij v Evropi, ki oblikujejo ukrepe za zmanjševanje prevozne revščine na lokalni in nacionalni ravni.

Aktivnosti

1. Ozaveščali smo o pojavu prevozne revščine, njenih razsežnostih v Sloveniji, na Hrvaškem, Slovaškem in Madžarskem ter **pomembnosti javnega prevoza za reševanje naraščajoče problematike**.
2. Naredili smo **preglede storitve javnega potniškega prevoza z vidika prevozne revščine**.
3. Poiskali smo **primere dobrih praks za zmanjševanje prevozne revščine na podeželju** in jih na mednarodnem spletnem dogodku predstavili pripravljavcem nacionalnih socialnih načrtov za podnebje.
4. Organizirali smo **nacionalne dogodke**, na katerih smo združevali deležnike s področja sociale in prometnega načrtovanja ter se odzivali na javne razprave o porabi sredstev iz Socialnega sklada za podnebje.

Cilji in načrti

Projekt se je zaključil konec leta 2024.

Partnerji in financer

V projektu so sodelovali posamezni raziskovalci iz Slovenije (Focus), Madžarske, Hrvaške in Slovaške.

Aktivnosti je financirala Evropska podnebna fundacija.

VEČ O PROJEKTU

ZENPRE - Zmanjševanje energetske in prevozne revščine

Namen projekta **Zmanjševanje energetske in prevozne revščine s poudarkom na starejših in ženskah (ZENPRE)** je na podlagi boljšega razumevanja problematike in potreb ranljivih skupin na področju mobilnosti in energije preko usposabljanj ozavestiti, izobraziti in opolnomočiti pripadnike prizadetih skupin za zmanjševanje obeh revščin. Prispevati želimo k sistemski ureditvi področja in ozaveščenosti splošne javnosti za spremembo vedenja na področjih osebne mobilnosti in rabe energije.

Aktivnosti

1. Zasnovovali smo komunikacijski načrt in načrt zagovorniških aktivnosti.
2. Opravili smo poglobljene intervjuje s predstavniki ranljivih skupin ter prek zunanjega izvajalca izvedli kvantitativno raziskavo v obliki anketnega vprašalnika.

Cilji in načrti

- Izsledke poglobljenih intervjujev in kvantitativne analize bomo predstavili v publikaciji.
- Razvili bomo **koncept mobilnostnih in energetskih svetovanj** ter ga na usposabljanjih delili z deležniki, ki so v neposrednem stiku z ranljivimi skupinami.
- Razvili bomo **spletno aplikacijo** za pomoč pri energetskem in mobilnostnem svetovanju.
- Zagovorništvo smiselnih ukrepov in povezovanje različnih akterjev na lokalni in nacionalni ravni s področja prometa, energije in socialnih zadev.

Partnerji in financerji

Focus, društvo za sonaraven razvoj, Zavod Sopotniki, Forum za enakopravni razvoj – FER

Projekt sofinancirata Eko sklad in Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo.

VEČ O PROJEKTU

Partnerstvo za okolje in zdravje 3.0

Partnerstvo za okolje in zdravje 3.0 nadgrajuje cilje preteklih POZ projektov z aktivnostmi za **ozaveščanje mladih o področjih okolja in zdravja**, za razumevanje povezave med tema dvema področjema in aktivno participacijo v projektnih aktivnostih. Okrepili smo delovanje na področju neformalnega izobraževanja med mladimi ter spodbujali njihovo aktivno participacijo na področju reševanja problematik s področja okolja in zdravja, predvsem na področjih: prilagajanje podnebnim spremembam, kakovost zraka in uporabnost zelenih površin.

Aktivnosti

1. Na osnovnih šolah smo izvedli okoli 40 delavnic na temo onesnaženosti zraka za več kot 700 učencev od 4. do 9. razreda, nekaj delavnic pa smo izvedli tudi v vrtcih.
2. V treh osnovnih šolah smo izvedli tudi meritve črnega ogljika.
3. Sodelovali smo na zaključnem dogodku Osnovne šole Brežice, kjer so učenci izvedli še lokalno pobudo - razvili so projektne naloge, jih predstavili ostalim učencem in lokalni skupnosti ter izvedli ukrepe za manjšo izpostavljenost učencev onesnaženemu zraku.

Cilji in načrti

Projekt se zaključi spomladi 2025, zato so predvidene le zaključne aktivnosti.

Partnerji in financer

MZTR - Mladinsko združenje za trajnostni razvoj, Inštitut za zdravje in okolje, Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani, Aerosol Magee Scientific, Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt je financiralo Ministrstvo za zdravje v okviru programov varovanja in krepitev zdravja do leta 2025.

VEČ O PROJEKTU

Globalna odgovornost in potrošnja

V programu Globalna odgovornost in pravičnost smo se tudi v letu 2024 pri **sooblikovanju politik** osredotočili na **odgovornost podjetij** in **Direktivo o skrbnem pregledu v podjetjih** glede trajnostnosti (Corporate Sustainability Due Diligence Directive – CSDDD). Intenzivno smo sodelovali z mrežo evropskih organizacij **Justice is Everybody's Business**, ki je zahtevala ambiciozno zakonodajo in krepili delo na nacionalni ravni. Še posebej smo ponosni na dobro **sodelovanje z Varuhom človekovih pravic RS**. Zakonodaja na evropski ravni je potrjena, pričeli smo s pripravo vodnikov za prenos na nacionalno raven. V okviru odgovornosti podjetij smo se posvetili še **Uredbi o kritičnih materialih (CRM)** ter sledili razvoju dogodkov na področju **uvožne deforestacije** in ponovno obujenega **trgovinskega sporazuma Mercosur**. Sledili smo tudi spreminjanju politik na področju izobraževanja in kmetijstva.

Aktivnosti

1. Odločevalcem smo poslali več [stališč](#) in [pozivov](#), organizirali srečanja z različnimi deležniki, marca smo organizirali spletni [posvet](#) za podjetja. Pozdravili smo [pogovor](#) oz. [sprejem](#) direktive.
2. Pripravili smo [raziskave](#) o [spoštovanju zavez podjetij na področju človekovih pravic](#) ter pregledali dobavno verigo banan slovenskega podjetja. V sodelovanju z Delavsko svetovalnico smo [analizirali primer zlorabe delavskih pravic v Sloveniji](#).
3. V okviru Festivala migrantskega filmskega festivala smo organizirali [projekcijo](#) filma [Arica](#) (o nekaznovanem odlaganju toksičnih odpadkov Švedskega rudnika v mestu v Čilu) in pogovor s srbsko aktivistko o pritisku rudarske multinacionalke in srbske vlade na aktiviste in kmete zaradi težnje po kopanju litija.
4. Pripravili smo [priročnik](#) o [vplivu CSDDD na podjetja](#), v sodelovanju z Ekonomsko fakulteto, ter [vodnik po direktivi o odgovornosti podjetij](#).
5. Priradili smo [publikacijo](#) o [zelenem zavajanju na področju pridelave hrane](#).
6. V medijih smo bili prisotni na področju odgovornosti podjetij, kar smo povezovali tudi s problemom potrošniškega življenjskega stila (govorili smo o [oblekah](#), [kakavu](#) in drugih [surovinah](#), praznični [potrošnji](#) in odgovornosti). Veliko medijskih prispevkov je bilo tudi na temo zakonodaje in odgovornosti podjetij ter uvožene deforestacije.

[VEČ O PROGRAMU](#)

V projektu smo se osredotočili na **delo na področju pravne odgovornosti podjetij**. Aktivno smo sodelovali v evropskem združenju nevladnih organizacij in prispevali k raziskovalnemu, ozaveščevalnemu ter zagovorniškemu delu v povezavi z direktivo o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnosti. Delo na pravni odgovornosti podjetij smo povezovali s praktičnimi primeri s področja pridelovanja hrane in kritičnih naravnih surovin.

Aktivnosti

1. Sodelovali smo pri oblikovanju kampanje nevladnih organizacij na ravni Evropske unije.
2. Koordinirali smo oblikovanje [stališč nevladnih organizacij in predstavnikov delavcev in delavk v Sloveniji](#)
3. Stališča smo posredovali **slovenskim poslancem Evropskega parlamenta** in se sestali z odločevalci na Ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport ter Ministrstvu za zunanje in evropske zadeve.
4. Problematiko smo predstavili v več kot 40 objavah v slovenskih medijih.
5. Z namenom priprave strategije za prenos direktive o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnosti smo se povezovali z nevladnimi organizacijami in sindikati. V okviru Festivala migrantskega filma smo organizirali projekcijo filma Arica o nekaznovanem odlaganju toksičnih odpadkov Švedskega rudnika v mestu v Čilu. Po projekciji pa je sledil pogovor [Kozarec vode z arzenikom, prosim](#) z Jeleno Bunič iz gibanja Marš sa Drine, ki se bori proti kopanju litija v rodovitni regiji v Srbiji in Markom Kumerjem Murčem, producentom filma o plinovodu Južni tok.
6. Poskrbeli smo za prevod in objavo **smernic za uvajanje uredbe o kritičnih surovinah** [Kritične surovine in kritične pravice](#), ki ga je pripravila Koalicija za kritične surovine.
7. Poskrbeli smo za prevod in objavo [Vodnika po Direktivi za skrbni pregled v podjetjih glede trajnosti](#), ki ga je z namenom lažjega razumevanja direktive pripravila Evropska koalicija za korporativno pravičnost (ECCJ). Smernice bomo v letu 2025 še nadgradili s predlogi za slovenski prostor.
8. Z Delavsko svetovalnico smo pripravili analizo primera kršitev človekovih pravic v gospodarstvu v Sloveniji (v podjetju Marinblu). Objavljena bo v publikaciji Etični potrošnik, ki bo izšel spomladi 2025.
9. Pripravili smo že tretjo [analizo poročanja slovenskih podjetij o skrbnem pregledu na področju človekovih pravic](#).
10. Pripravili smo **analizo dobavne verige banan podjetja Derby**. Na kratko bo z infografiko predstavljena v Etičnem potrošniku spomladi 2025.

Cilji in načrti

- Spremljali bomo prenos Direktive o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnosti v slovensko zakonodajo.
- Aktivno bomo sodelovali z drugimi slovenskimi in evropskimi nevladnimi organizacijami, predvsem pri zagovorništvu in aktivnostih v povezavi z napovedano deregulacijo na področju odgovornosti podjetij.

Partnerji in financerji

Pravična trgovina Slovenija, Ekonomska fakulteta, Delavska svetovalnica

Projekt sta financirala fundacija Wellspring in mreža Friends of the Earth Europe.

VEČ O PROJEKTU

Brez izkoriščanja

V okviru projekta smo krepili kapacitete civilne družbe in podjetij da lahko skupaj zagovarjamo strožjo zakonodajo na področju odgovornosti podjetij. Z raziskavo o stanju v Sloveniji, opolnomočenjem civilne družbe, osveščanjem podjetij in odločevalcev ter vplivanjem na predpise in spremljanjem dela institucij v okviru zagovorniške kampanje delujemo v smeri zagotovitve boljše zakonodaje in bolj pravičnih vrednostnih verig ter aktivnega vključevanja slovenskih interesnih skupin v proces priprave in sprejemanja zakonodaje.

V sodelovanju s **Centrom poslovne odličnosti Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani** smo pripravili priročnik z usmeritvami glede skrbnega pregleda podjetij za katerega upamo, da bo uporabno orodje pri razvoju in izvajanju trajnostnega poslovanja podjetij. Poleg zakonodajnega okvirja vključuje tudi analize stališč in aktivnosti podjetij ter priporočila za trajnostno nabavo.

Aktivnosti

1. Med glasovanji v Evropskem parlamentu in Svetu EU smo preko zagovorniške kampanje slovenske odločevalce pozivali k podpori direktive o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnostnosti (CSDDD) ter poudarjali pomembnost aktivnega vključevanja slovenskih deležnikov v procesu priprave. Skupaj z drugimi nevladnimi organizacijami v Sloveniji smo v Dnevniku objavili javni poziv ministru Hanu, naj Slovenija potrdi direktivo o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnostnosti na EU pogajanjih. S skupnim oblikovanjem javnih pobud, organizacijo in sodelovanjem na dogodkih smo razširili mrežo različnih deležnikov (sindikati, NVO, izobraževalne ustanove, Varuh človekovih pravic RS, podjetja) in vzpostavili podlago za nadaljnje sodelovanje.
2. Organizirali smo dobro obiskan spletni dogodek, na katerem smo predstavili priročnik z usmeritvami glede skrbnega pregleda podjetij.
3. V okviru sodelovanja z mediji smo prispevali, da se je medijska krajina okrepila na področju družbene odgovornosti podjetij, ki ni zgolj zeleno zavajanje in da se je tej temi posvetilo več medijske pozornosti.

Cilji in načrti

Projekt se je zaključil marca 2024. Ugotovitve iz opravljenih analiz bomo uporabili pri aktivnostih v okviru drugih projektov, ki bodo prispevale k zagotovitvi podpornega okolja za ambiciozno izvajanje zakonodaje.

Partnerji in financer

Pravična trgovina Slovenija, Center poslovne odličnosti Ekonomske Fakultete v Ljubljani, Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt je financiral sklad Active Citizens.

VEČ O PROJEKTU

Rebooting the food system

Projekt Rebooting the Food System si prizadeva za bolj vključujočo družbo z razvitim občutkom soodgovornosti za trajnostne prehranske verige. S projektom želimo ozavestiti in mobilizirati mlade v EU, da postanejo nosilci sprememb v globalnem prehranskem sistemu. Konzorcij 14 organizacij s področja okolja, človekovih pravic in mladinskega dela, si prizadeva za trajnostne in pravične rešitev, ki bodo podprle pravičen prehod v prehranskem sektorju.

Aktivnosti

1. Na štirih srednjih šolah in v eni nevladni organizaciji smo izvedli delavnice globalnega učenja. V okviru druge mednarodne konference o ekosocialni vzgoji, ki jo je organizirala Pedagoška fakulteta Univerze na Primorskem, smo vodili delavnico o dobavnih verigah kakava in aktualnih izzivih prehranskega sistema za vzgojitelje. V sodelovanju z mladinsko organizacijo Mladi zmaji smo v Ljubljani organizirali Disko juho, kjer so mladi sodelovali pri pogovorih in skupni pripravi hrane ob glasbi.
2. Na podlagi razpisa smo izbrali dve mladinski organizaciji, ki bosta izvajali aktivnosti za mlade na temo trajnostnih in etičnih prehranskih sistemov.
3. Udeležili smo se več dogodkov na področju odgovornosti podjetij, zelenega javnega naročanja in ekološkega kmetijstva.
4. S prostovoljkami smo zbrali dobre prakse povezovanja med kmetijami in potrošniki.

Cilji in načrti

- Nadaljevali bomo delo na politikah, ki so povezane z odgovornostjo podjetij (CSDDD, kritični materiali – CRM).
- Izvedli bomo raziskavo na področju stališč mladih do etične hrane.
- Izdali bomo publikacijo Etični potrošnik na temo trajnostne prehrane.
- Izvedli bomo več izobraževalnih dogodkov, sodelovali s (filmskimi) festivali, gostili potujočo razstavo in mlade podpirali pri organizaciji lastnih dogodkov.

Partnerji in financer

Focus, društvo za sonaraven razvoj, CIR – Romero initiative, Action Aid Denmark, Action Aid France, BUNDjugend: Jugend im Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland e.V., CEEweb for Biodiversity, European Coordination Via Campesina, Asociația Mai bine, MANI TESE ONG ONLUS, Südwind – Verein für Entwicklungspolitik und Globale Gerechtigkeit, Le Mouvement Rural de Jeunesse Chrétienne, International Movement of Catholic Agricultural and Rural Youth – Europe, Tudatos Vásárlók Közhasznú Egyesülete, Association of Conscious Consumers, We World

Projekt sofinancira Evropska komisija iz programa DEAR.

VEČ O PROJEKTU

The logo for 'REBOOT FOOD' features the words 'REBOOT' and 'FOOD' stacked vertically in a bold, dark purple, sans-serif font. Above the letter 'O' in 'REBOOT', there is a small silhouette of a person standing on a globe, with a small flame or spark above their head, symbolizing a reboot or a spark of change.

Moja revolucija 5.0 – sodelovanje

V okviru projekta je skupina mladih sodelovala na mednarodnih srečanjih mladih v Krakovu in Bruslju, kjer so evropskim odločevalcem predstavili manifest, ki so ga na srečanjih in preko spletnega [orodja](#) skupaj oblikovali. Projekt se je osredotočal na delo in [opolnomočenje mladih](#), ki niso zastopani v [strukturah moči](#) in katerih glas je vse prepogosto prezrt.

Mladi iz več evropskih držav so pripravili [Srednjeevropski mladinski manifest](#) in ga [predstavili poslankam in poslancem v Evropskem parlamentu](#). Rdeča nit Manifesta mladih iz srednjeevropskih držav je [ohranjanje humanitarnih in demokratičnih načel](#) ter [poudarjanje nujnosti varstva okolja in družbene pravičnosti](#), ki so po njihovem mnenju najpomembnejša vprašanja tega stoletja.

Aktivnosti

1. Skupina mladih iz Slovenije se je udeležila mednarodne konference v Krakovu.
2. Vzpostavljena je bila [sodelovalna spletna platforma Moja revolucija](#).
3. Skupina mladih iz Slovenije je aktivno sodelovala pri oblikovanju [Srednjeevropskega mladinskega manifesta](#) in njegovi [predstavitvi v Evropskem parlamentu v Bruslju](#).

Cilji in načrti

Projekt se je zaključil novembra 2024.

Partnerji in financerji

Südwind, Buy Responsibly Foundation, We World, Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt je sofinancirala Evropska komisija iz EU programa Državljeni, enakost, pravice in vrednote (CERV).

[VEČ O PROJEKTU](#)

/ Moj upor - moja demokracija (Moja revolucija 6.0)

V okviru projekta se je odvijalo več mladinskih aktivnosti in dve mednarodni srečanju za mlade, kjer so se spoznali s kreativnimi metodami politične participacije in zagovorniški procesi. Skupina mladih je sooblikovala [mladinski manifest](#) in ga predstavila v Evropskem parlamentu v Bruslju. Na aktivnosti so mladi na teme pogledali tudi skozi zgodovinsko prizmo mladinskih gibanj.

Mladi iz več evropskih držav so sooblikovali [Mladinski manifest](#), v katerem so predstavili svoja pričakovanja o prihodnosti, idealni ureditvi sveta in trajnostni prihodnosti. Predstavili so ga tudi poslankam in poslancem Evropskega parlamenta v Bruslju.

Aktivnosti

1. Skupina mladih iz Slovenije je aktivno sodelovala pri oblikovanju [Srednjeevropskega mladinskega manifesta](#) in njegovi predstavitvi v Evropskem parlamentu v Bruslju.

Cilji in načrti

Projekt se je zaključil junija 2024.

Partnerji in financerji

Südwind, Buy Responsibly Foundation, We World, Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt je sofinancirala Evropska komisija iz EU programa Državljeni, enakost, pravice in vrednote (CERV).

[VEČ O PROJEKTU](#)

Moja aktivistična revolucija (revolucija 7.0)

Projekt Moja aktivistična revolucija 7.0 vključuje delavnice, konference in aktivne dogodke za mlade v štirih državah (Slovenija, Italija, Avstrija, Poljska). Mladi bodo razvili mladinski manifest in sodelovali preko spletne platforme za e-demokracijo. Srečanja bodo potekala v Ljubljani, na Poljskem, v Bruslju (predaja manifesta v Evropskem parlamentu) in na Dunaju. Posebna pozornost bo namenjena **vključevanju marginaliziranih mladih**. Projekt spodbuja **politično participacijo in aktivno udeležbo mladih v demokratičnih sistemih** ter omogoča neposreden vpliv na odločevalce na nacionalni in evropski ravni.

Aktivnosti

1. Skupina mladih je izvedla dve delavnici s predstavitvijo različnih možnosti, ki jih imajo mladi za politično participacijo, od lokalnega do EU nivoja – eno na Ravnah na Koroškem in drugo, v sodelovanju z Legebitro, v Ljubljani.

Cilji in načrti

- Vzpostavljen bo portal za e-demokracijo, ki bo spodbujal sodelovanje mladih.
- Organizirali bomo mednarodno konferenco, mladi iz Slovenije pa bodo sodelovali tudi na konferenci na Poljskem, kjer bodo sooblikovali manifest in ga predstavili v Evropskem parlamentu.

Partnerji in financerji

Südwind, Buy responsibly foundation, We world, Brez izgovora Slovenija (No Excuse), Legebitra, Verband Österreichischer Volkshochschulen, C.S.A.P.S.A. SOCIETA' COOPERATIVA SOCIALE, Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt je sofinancirala Evropska komisija iz EU programa Državljeni, enakost, pravice in vrednote (CERV).

VEČ O PROJEKTU

Futr za jutro

Cilj projekta Futr za jutro je reševanje izzivov trajnostne prehrane ter ozaveščanje o vplivu na okolje in družbo. Skupaj s partnerji bomo ustvarili vrsto medijskih objav ter dogodkov, s ciljem, da bi (predvsem mladim) približali problematiko trajnostne prehrane. Pripravili bomo tudi participativno oblikovan vodič po trajnostni prehrani.

Aktivnosti

1. Z Radiem Študent smo koordinirali pripravo cikla [podkastov Futr za jutro](#), ki so začeli izhajati v etru ter na spletnih platformah.
2. Ponovno smo zagnali profil [Futr za jutro](#) na družbenih omrežjih.
3. Organizirali smo tri Disko juhe – dogodke, ki podpirajo trajnostno prehranjevanje.

Cilji in načrti

- V sodelovanju z MMC RTV Slovenija bomo pripravili serijo objav Zeleni petki na temo trajnostne prehrane.
- V sodelovanju z Radiem Študent bomo nadaljevali z rednimi mesečnimi podcasti Futr za jutro.
- Upravljali bomo IG in FB profil Futr za jutro.
- Sodelovali bomo pri organizaciji več Disko juh - načrtujemo jih vsaj sedem.

Partnerji in financerji

Radio Študent, Zavod Kersnikova, Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt sofinancirata Ekosklad ter Ministrstva za okolje, podnebje in energijo.

[VEČ O PROJEKTU](#)

**FUTR
ZA
JUTRO**

Presečno

INCITE-DEM

Glavni cilj projekta INCITE-DEM - Inclusive Citizenship in a world in Transformation: Co-Designing for Democracy je **okrepiti vključujočo udeležbo in državljansko udejstvovanje**, hkrati pa širiti demokratične inovacije in mehanizme dinamičnih povratnih informacij med državljani in institucionalnimi akterji v predstavniških demokracijah. Projekt bo na podlagi raziskav preizkušal vključujoče oblikovalske procese za demokratične inovacije v praksi, in sicer z vzpostavitvijo tako imenovanih **laboratorijev za demokracijo** v šestih državah. Izkušnje in raziskave se bodo prenesle v **politične smernice in načrte za trajnostno, vključujočo in inovativno demokracijo** v svetu, ki se spreminja.

Izpostavljamo

V Ljubljani smo izvedli **laboratorij demokracije**, kjer je 32 državljanov, predstavnikov demokratičnih pobud in političnih funkcionarjev ter birokratov raziskovalo načine za bolj vključujočo, participativno in učinkovito demokracijo.

Aktivnosti

1. Izvedli smo študije treh primerov državljanske udeležbe in angažiranosti (po eno iz Slovenije, Hrvaške in Bolgarije).
2. Izvedli smo pripravljalne dejavnosti za laboratorij demokracije ter ga novembra 2024 izvedli v Ljubljani.
3. Na ravni projekta smo vodili in koordinirali komunikacijo in diseminacijo projektne aktivnosti, kar je med drugim vključevalo izvajanje načrta za diseminacijo in uporabo rezultatov, pripravo komunikacijskih načrtov za posamezne aktivnosti, pripravo e-novičnika, upravljanje [spletne strani](#) ter komunikacijskih kanalov na družbenih omrežjih INCITE-DEM.

Cilji in načrti

- Še naprej bomo vodili in izvajali komunikacijske aktivnosti projekta.
- Sodelovali bomo pri analizi zaključkov laboratorija demokracije.
- Izdelali bomo Strateški načrt za uporabo rezultatov.
- Organizirali bomo zaključni dogodek projekta, ki bo potekal v Bruslju ter vključeval tudi odločevalce iz institucij Evropske unije.

Partnerji in financer

FCiências.ID - Associação para a Investigação e Desenvolvimento de Ciências, Portugal, University of Muenster, Germany, Norwegian University of Science and Technology, University of Groningen, University of Helsinki, Tallinn University, Instituto de Ciências Sociais - University of Lisbon, Asociacion Eco-Union, Focus, društvo za sonaraven razvoj, Kyoto Club

Projekt financira Evropska komisija iz programa Obzorje Evropa.

VEČ O PROJEKTU

Komunikacija

V letu 2024 smo še naprej vestno skrbeli, da je Focus viden in slišan. Redno smo komunicirali z mediji, odgovarjali na novinarska vprašanja, dajali intervjuje in oza-veščali zainteresirano in širšo javnost o temah, s katerimi se ukvarjamo. Za boljšo vidnost smo poskrbeli z novimi Focus majicami, katerih sporočilo 'od/rasti' odra-ža našo vizijo. Obogatili smo tudi naš foto arhiv in poskrbeli, da so naše objave na vseh kanalih še bolj vizualno privlačne.

Naše vsebine lahko spremljate na spletni strani focus.si, družbenih omrežjih Facebook, LinkedIn, X in Instagram, ter po novem tudi na BlueSky. Vse zanimivosti iz tekočega meseca in napovedi dogodkov mesečno zberemo v e-novičniku.

V okviru projektnih aktivnosti smo upravljali tudi:

- spletno stran dovoljzavse.si ter [FB profil Dovolj za vse](#),
- spletno stran politicalecology-ljubljana.si,
- spletno stran [INCITE-DEM](#) ter družbena omrežja INCITE-DEM ([X](#), [LI](#), [FB](#) in [Youtube](#)),
- [FB](#) ter [IG](#) profil [Futr za jut](#).

Aktivnosti

1. Napisali in objavili smo več kot 100 novic na Focusovi spletni strani.
2. Po široki medijski adremi smo poslali okoli 30 sporočil za javnost.
3. Zabeležili smo 600 medijskih objav z omembo Focusa in najbolj izstopajoče predstavili v rubriki [Focus v medijih](#).
4. Pridružili smo se hitro rastočemu družabnemu omrežju [BlueSky](#).
5. Oblikovali in natisnili smo majice društva.
6. Za izboljšanje javnega nastopanja se je večina zaposlenih udeležila delavnic v okviru krajše šole retorike.
7. Končno nam je uspelo izvesti skupinsko fotografiranje.
8. V sodelovanju s fotografinjo Polono Avanzo smo obogatili Focusov fotografski arhiv s podobami iz Ljubljane in Slovenije.

/ Komunikacija v številkah

Redno urejamo

5

SPLETNIH
STRANI

in

14

SPLETNIH
KANALOV

na družbenih
omrežjih

Več kot

10.000

SLEDILCEV

nas je skupno
spremljalo preko
Facebooka, X,
Instagrama ter
omrežja LinkedIn

22

NOVIH
VIDEOV

smo naložili
na Focusov
[Youtube](#) kanal

12

INTERVJUJEV

s predavatelji/cami
je nastalo na
Mednarodni poletni
šoli politične
ekologije 2024

71

MEDIJSKIH
OBJAV

smo našteli
o Sončni šoli
Hrastnik

/ Izpostavljamo

Al Jazeera Balkans in oddaja Globus na TV Slovenija: [Sončna šola Hrastnik / Pasti in koristi zelenega prehoda](#)

Delo, Večer, MMC RTV SLO: [Komentar pred koncem COP29](#)

Siol.net: [Zgolj zamenjava energentov ni dovolj](#)

Gostujoče pero v Delu: [Pravica je prišla na obisk, politiki EU pa so ji pred nosom zaprli vrata](#)

Zelena luč na Val 202: [Kaj je „bio“ pri biogorivih?](#)

Dnevnik: [Koristi energetskih skupnosti, tudi v boju proti energetski revščini](#)

Aktualno na Val 202: [Okoljski odtis hrane na naših krožnikih](#)

24ur.com: [Prisilni lastniki avtomobila, 60.000 Slovencev prevozno revnih](#)

Ah, ta leta! na TV Slovenija: [Manj je več](#)

Revija ESG in portal Zelena Slovenija: [O tem, kakšna bo energetska prihodnost Slovenije](#)

Studio ob 17h na radiu Prvi: [Izkopavanje litija v Srbiji](#)

Pisma bralcev v Dnevniku: [Predlagana preložitve izvajanja uredbe o krčenju gozdov – EUDR](#)

Najbolj ogledane objave na družbenih medijih: [Cikel videov o prebivalcih gozda – pustimo delček gozda pri miru!](#)

Povezovanje in sodelovanje

Na mednarodni ravni se povezujemo že od samega nastanka društva leta 2003. Vpletenost v mednarodne mreže nam zagotavlja pretok informacij, sodelovanje na mednarodnih projektih, možnosti izobraževanja in sooblikovanja politik mrež in EU politik, podporo pri izvedbi kampanj, akcij (v obliki gradiv, podatkov, orodij, komunikacijskih vsebin...) ter nas postavlja na zemljevid evropskih in svetovnih okoljskih NVO.

Mednarodno povezovanje

Climate Action Network Europe (CAN Europe): Focus je že več kot 20 let član mreže CAN Europe, kjer smo tudi v 2024 spremljali evropske in mednarodne podnebne in energetske politike ter pri nacionalnih odločevalcih zagovarjali stališča mreže do podnebno-energetskih zadev. Prisotni smo bili številnih sestankih, redno smo sodelovali na konferenčnih klicih mreže in sodelovali na njihovih delavnicah. Udeleževali smo se njihovih aktivnosti na COP29 v Bakuju. CAN Europe je tudi koordinator projekta LIFE Together for 1.5, ki ga v Sloveniji izvaja Focus.

Transport & Environment: S pomočjo T&E sledimo zakonodaji na področju CO2 standardov, biogoriv, alternativnih goriv, onesnaženosti zraka in drugih prometnih politik predvsem na ravni EU.

Friends of the Earth Europe: Z njimi redno sodelujemo pri spremljanju in delu na evropskih podnebnih in energetskih politikah, predvsem pa smo v zadnjih dveh letih tesno sodelovali na področju pravne odgovornosti podjetij.

CIVINET Slovenija-Hrvaška-Jugovzhodna Evropa: Sodelovanje v mreži mest in drugih zainteresiranih deležnikov, ki se v Sloveniji in Hrvaški ter Bosni in Hercegovini, Črni gori, Severni Makedoniji in Srbiji ukvarjajo s trajnostno mobilnostjo, nam poleg sodelovanja na tematskih delavnicah omogoča vpogled v dobre prakse in sledenje dogajanju v regiji na področju energetske učinkovitega prometa ter okolju in uporabnikom prijaznega urbanega prometa.

European Coalition for Corporate Justice (ECCJ): Z največjo mrežo civilne družbe, posvečene pravni odgovornosti podjetij, ki združuje več kot 480 nevladnih organizacij iz cele Evrope sodelujemo predvsem pri zagovorništvu obvezne dolžne skrbnosti na področju okolja in človekovih pravic.

Together4Forests: Je mreža več kot 220 nevladnih organizacij, ki si prizadeva za ukrepe EU za zaščito gozdov, drugih naravnih ekosistemov in človekovih pravic po vsem svetu.

Forest Movement Europe: Je mreža evropskih nevladnih organizacij in posameznikov za zaščito in obnovo gozdov. V letu 2024 smo organizirali letno srečanje mreže, ki je potekalo v objemu poključskih gozdov.

European Passengers' Federation: EPF je mednarodno neprofitno združenje potniških organizacij in organizacij, ki spodbujajo trajnostno mobilnost. Poslanstvo EPF je zavzemanje za celovite pravice potnikov po vsej Evropi in učinkovito mobilnost. V letu 2024 smo v Ljubljani gostili generalno srečanje združenja.

REScoop.eu: Focus je podporn organizacija Evropske zveze energetske skupnosti – REScoop.eu. Zveza energetskim skupnostim pomaga, da izrazijo svoj glas v evropski razpravi o energiji. REScoop.eu krepi vlogo državljanov in zadrug ter želi doseči energetske demokracije. Njeno poslanstvo je podpirati državljane, zadruge in mesta pri spodbujanju energetskega prehoda, ki ga vodijo državljani. REScoop.eu so tudi naši partnerji v dveh LIFE projektih.

/ Domače povezovanje

V letu 2024 smo v sklopu svojih dejavnosti in projektov sodelovali v projektih in dejavnostih slovenskih mrež in organizacij: Mreža Plan B za Slovenijo, Koalicija za trajnostno prometno politiko, Mreža za prostor, Partnerstvo za okolje in zdravje, Platforma Sloga. Ob tem smo neposredno ali posredno sodelovali še s številnimi drugimi organizacijami, partnerji in posamezniki.

Vodenje in razvoj

Izzive horizontalnega upravljanja organizacije, ki jih je v letu 2024 med drugim prinesla rast števila zaposlenih, smo v Focusu uspešno reševali z obravnavo organizacijskih zadev v delovnih skupinah. Članice in člani vsake skupine so se v povprečju sestali enkrat mesečno. Poleg (nad)skupine, ki skrbi za celovit pregled nad upravljanjem, v Focusu pet delovnih skupin pokriva naslednja delovna področja:

- razvoj organizacije,
- finance,
- delovno okolje zaposlenih,
- informacijske tehnologije in izobraževanje,
- komunikacija.

Konec septembra smo izvedli dvodnevno letno strateško načrtovanje, na katerem smo prevetрили programske vsebine in določili prioritete za naslednja tri leta. Poleg letnega načrtovanja smo izvedli še tri četrletna planiranja ter vsak teden redne briefinge. Pripravili smo Načrt dela za obdobje 2025–2026.

Zavzemamo se za transparentno delovanje države in vseh ostalih institucij ter organizacij in si želimo, da je tudi naše delovanje transparentno. To smo kot vsako leto zagotavljali z doslednim upoštevanjem zakonodaje (vpisi v registre, redno oddajanje poročil), z redno komunikacijo z javnostmi: vzdrževanjem spletnih strani, posredovanjem informacij o društvu in s sporočili za javnost. Tudi priprava in javna objava letnega poročila je namenjena izboljšanju transparentnosti delovanja društva.

/ Ekipa

Ekipa Focusa se v 2024 ni spremenila in je štela 15 zaposlenih.

Focusovo finančno poročilo bo pripravljeno konec marca.

